

Strålsäkerhetsmyndigheten

Swedish Radiation Safety Authority

Regeringskansliet, Utrikesdepartementet
ud.remissvar@regeringskansliet.se

Kopia till:
ud-nis@gov.se

Remissvar

Datum: 2021-12-21
Er referens: UD2021/15100
Diariernr: SSM2021-6728
Dokumentnr: SSM2021-6728-2
Handläggare: Anders Verneholt
Telefon: 08-799 43 99

Förstärkt kontroll av produkter med dubbla användningsområden (Ds 2021:32)

Sammanfattning

- Strålsäkerhetsmyndigheten (SSM) tillstyrker att myndigheten får ett utökat uppdrag att även pröva tillstånd till tillhandahållande av tekniskt bistånd och tillstånd till specifika transiteringar av kärnämnen och material m.m.
- SSM föreslår att myndigheten bör vara den myndighet som hanterar möjligheten att tillståndsbelägga EU-överföringar för vissa produkter som kan gå fritt inom EU.
- SSM lyfter behov av att kunna förelägga verksamhetsutövare där det behövs för tillsynen och för att verksamhetsutövaren ska fullgöra de skyldigheter som de har enligt EU:s PDA-förordning, PDA-lagen och de föreskrifter som har meddelats i anslutning till lagen eller beslut som meddelats med stöd av lagen.
- SSM delar inte promemorians slutsats avseende att internt efterlevnadsprogram (ICP) kan regleras som villkor i tillstånd.
- SSM noterar att myndigheten inte nämns i avsnittet om sekretess.
- SSM delar inte utredningens konsekvensbedömning om att de nya uppgifterna kan finansieras inom befintliga anslagsramar. SSM:s exportkontrollområde är redan underfinansierat och alla tillkommande uppgifter behöver ytterligare finansiering. Myndigheten bedömer att anslaget behöver förstärkas med mellan 1,5–3 miljoner kronor.
- SSM tar upp formuleringen av 7 § 3 i förordningen (2000:1217) om kontroll av produkter med dubbla användningsområden och av tekniskt bistånd, även om det inte föreslås någon ändring i bestämmelsen. Som SSM tolkar bestämmelsen är det myndigheten som ska pröva ansökningar som rör Indien, Pakistan och Israel, och SSM påpekar att det bör vara regeringen som prövar samtliga ärenden med dessa länder.

Synpunkter

Avsnitt 4.4.2 Tillståndskrav för export av produkter som inte förtecknas i bilaga I

SSM delar inte promemorians slutsats¹ avseende att internt efterlevnadsprogram (ICP) kan regleras som villkor i tillstånd. SSM menar att ett ICP är en förutsättning för att överhuvudtaget ge ett tillstånd, krav på ICP bör därför kontrolleras i förväg. SSM delar dock promemorians slutsats att det inte behövs några särskild kravställning i svensk lag angående ICP. Ansvariga myndigheter kan inom ramen för den förordningsreglerade prövning och tillsyn som föregår ett beslut om globalt tillstånd kontrollera ICP.

Avsnitt 4.5.1 Exporttillstånd, m.fl.

SSM tillstyrker att myndigheten får ett utökat uppdrag att även pröva tillstånd om tillhandahållande av tekniskt bistånd och tillstånd till specifika transiteringar av kärnämnen och material m.m. som finns i bilaga I som tillhör kategori 0. SSM vill dock i sammanhanget framhålla att myndigheten kommer att behöva utöka kontakterna med andra myndigheter för att få tillgång till sådan underrättelseinformation som krävs för att kunna agera och informera svenska aktörer inom SSM:s ansvarsområde.

Det bör förtydligas att SSM är behörig myndighet för de uppgifter som nämns i 4 e § förslag till ny svensk förordning. EU-förordningen föreskriver direkt att merparten av de PDA-produkter som SSM ansvarar för kräver tillstånd för intra-EU-överföring, det finns dock några undantag. SSM vill framhålla att det som framgår av promemorian² inte stämmer fullt ut. I artikel 11.1 framgår att tillstånd krävs för överföring inom unionen av de PDA-produkter som förtecknas i bilaga IV. PDA-produkter som förtecknas i del 2 i bilaga IV får inte omfattas av ett generellt tillstånd. Det är viktigt att observera att det inte endast är produkter som omfattas av konventionen om kemiska vapen som finns förtecknade i del i bilaga IV. SSM bör vara den myndighet som hanterar möjligheten att tillståndsbelägga EU-överföringar för de produkter som annars går fritt inom EU om de faller inom kärnämnen och material m.m. som finns i bilaga I som tillhör kategori 0. Så att SSM kan hantera information till och från operatör rörande tillståndskrav för de produkter inom kategori 0 som inte förtecknas i Bilaga IV del 2, dvs. vissa typer av kärnämne och tillhörande teknik och programvara. Detta eftersom prövningen av sådant som ingår i kategori 0 bör hållas ihop hos en myndighet. SSM ser inte i dagsläget att denna möjlighet kommer att nyttjas i någon större omfattning, då allt strategiskt kärnämne inom EU redan kontrolleras i hög grad av EU-kommissionen och IAEA inom kärnämneskontroll (safeguards), eftersom SSM redan har uppdrag inom kärnämneskontroll är det SSM som har inblick i denna kontroll.

Avsnitt 4.8.1 Informationsutbyte

SSM noterar att myndigheten inte nämns i avsnittet 4.8.1. Avseende sekretess enligt 30 kap. 23 § offentlighets- och sekretesslagen så har regeringen meddelat sådana forskrifter om utredning, planering, tillståndsgivning, tillsyn och stödverksamhet hos SSM (9 § offentlighets- och sekretessförordningen och punkt 9 i bilagan till samma förordning). Någon bestämmelse som fullt ut motsvarar det som framgår av punkt 19 i bilagan till offentlighets- och sekretessförordningen finns inte för SSM.

Kapitel 6 Konsekvenser av förslagen

SSM delar inte utredningens konsekvensbedömning om att de nya uppgifterna kan finansieras inom befintliga anslagsramar. Enligt SSM är myndighetens exportkontrollområde redan underfinansierat och alla tillkommande uppgifter behöver ytterligare finansiering. Myndigheten bedömer att anslaget behöver förstärkas med mellan

¹ Sid. 97 f.

² Sid. 88 f.

1,5–3 miljoner kronor för samtliga dessa uppgifter, inklusive de enligt förslag tillkommande uppgifterna.

Övrigt

Behov av att kunna förelägga

SSM ser ett behov att kunna förelägga verksamhetsutövare när det behövs för tillsynen och för att verksamhetsutövaren ska fullgöra de skyldigheter som den har enligt EU-förordningen, lagen och de föreskrifter som har meddelats i anslutning till lagen eller beslut som meddelats med stöd av lagen. Det kan t.ex. vara lämpligt att förelägga om åtgärder ska vidtas för att komma tillrätta med brister. Det skulle enligt myndigheten kunna vara en passande eskalering och ett lämpligt steg innan det att tillstånd dras in. SSM arbetar inom tillsynen med så kallad *graded approach* men inom exportkontroll saknas möjligheterna att i tid kunna komma tillrätta med mindre brister innan de eskalerar. Vidare kan det konstateras att straffsanktionerna är avsedda för allvarigare överträdelser av regelverket och det därför saknas något som påverkar verksamhetsutövaren vid inte fullt så allvarliga överträdelser eller brister.

Formulering i 7 § 3

SSM vill här även ta upp formuleringen av 7 § 3 i förordningen (2000:1217) om kontroll av produkter med dubbla användningsområden och av tekniskt bistånd, även om det i promemorian inte föreslås någon ändring i den delen. Av paragrafen framgår, genom en motsatsläsning, bl.a. att SSM prövar exportier eller förmedlingstjänster till mottagare i stater som i en särskild förklaring till Internationella atomenergiorganets (IAEA:s) generaldirektör förbundit sig att tillämpa de regler om kontroll av material och utrustning m.m., som man kommit överens om inom Nuclear Suppliers Group (NSG) och som NSG har informerat IAEA:s medlemsstater om genom informationscirkulär INFCIRC 254. SSM vill påpeka att det i dagsläget även finns andra länder än ”NSG-länder” som gjort den särskilda förklaringen om INFCIRC/254. Som SSM tolkar detta blir det myndigheten som ska pröva ansökningar som rör Indien, Pakistan och Israel. Det bör enligt SSM vara regeringen som prövar samtliga ärenden med länder som inte är NPT-anslutna (Nuclear Non-Proliferation Treaty), då myndigheten inte har den kompetens inom säkerhets- och utrikespolitik som krävs. Samtliga ärenden med dessa länder torde inte kunna betraktas som ärende som har principiell betydelse eller annars är av särskild vikt och därmed ska lyftas till regeringen enligt 4 § i lagen om kontroll av produkter med dubbla användningsområden och av tekniskt bistånd.

Avslutningsvis noterar SSM att det i texten³ har angetts fel namn för myndigheten.

I detta ärende har generaldirektören Nina Cromnier beslutat. Utredaren Anders Verneholt har varit föredragande. I den slutliga handläggningen har också enhetschefen Jenny Peterson och verksamhetsjuristen Anna Haraldsson deltagit.

Detta beslut expedieras utan underskrift.

STRÅLSÄKERHETSMYNDIGHETEN

Nina Cromnier

Anders Verneholt

³ Se sid 62 och 103.